

SANCTUS VALERIANUS

CEMELIENSIS EPISCOPUS.

J. SIRMONDI ^(a) EPISTOLA

AD FRANCISCUM CARDINALEM BARBERINUM.

DE HAC S. VALERIANI ÉDITIONE.

EMINENTISSIME DOMINE!

Quod ne sæpius facere audeam pudor et reverentia prohibent, nunc ut Eminentiam Tuam litteris appellem, officii mei ratio, atque eadem, ni fallor, in ipsam observantia persuadet. Existimavi enim, cum Valeriani episcopi famam in discrimen iterum vocari audirem, non mearum tantum esse partium, susceptam alias ejus causam non deserere, sed Sancti quoque Officii ac Romani nominis interesse, ut pristinum de illo iudicium suum sententiamque non evertat. Meminisse autem opinor E. T., nec enim ignorare potuit, tametsi ab Urbe tunc aberas, cum ante annos sex Homiliarum istarum censuram delator idem urgeret, sacrum tribunal, audita et probata Auctoris defensione, quam litteræ nostræ continebant, aliud nihil decernendum censuisse, quam ut notas in novam editionem compararem, in quibus de utroque accusationis capite satisfaceret, hoc est, de Sancti prænominis, quod imputabatur, et de Semipelagianismi suspitione, cujus insimulabatur. Præstitit utrumque Lugduni nuper edito ad Valeriani purgationem libello P. Theophilus Raynaudus. Societatis nostræ theologus, copiose adeo et accurate, ut præclare ad causam actum putem, quod operam hac in re meam, a qua expectari tale nihil poterat, studio suo diligentiaque præverterit. Quod si nihil novi postea prolatum est, quod severiorem sententiam requirat, non indignum opinor singulari E. T. pietate fuerit, providere, ut immotum maneat Sancti officii decretum, atque innoxio et utili alias Scriptori fama integra conservetur. In quo quidem eo minus, ne importunus videar intercessor, verendum confido, quod præter commune doctorum suffragium, qui Valerianum hæcenus cum approbatione legunt, ipsum etiam E. T., qui placere nisi recta non solent, illius gustu aliquando et sapore delectatam intelligo. Parisitis XVI Augusti M. DC. XXXIII.

Ad duo capita quæ objiciuntur circa Homilias VALERIANI

I. Unum est de Sancti nomine quod negant huic auctori convenire. Constat autem id a me profectum non esse, quia multis ante annis, cum prima ejus homilia de bono disciplinæ, cæteris nondum repertis, in Germania ederetur, idem titulus præfixus est, juxta velus exemplar, ut monuerunt, monasterii S. Galli, in quo inscriptio est hujusmodi: *Liber S. Valeriani Cemeliensis episcopi*. Unde cum animadverterem non temere ab aliis sic esse appellatum, nec certi quidquam haberem in contrarium, non existimavi debere me, aut posse sine nota hunc illi titulum adimere.

Utrum autem Valeriano tributum olim hoc nomen fuerit ob peculiaris opinionem sanctitatis, an propter dignitatem tantum episcopi, quemadmodum difficile foret statuere, cum Cimeles civitatis post ejus eversionem vix ulla restent monumenta, ita vicissim ad hoc illi abrogandum, si jure competat, satis non esset suspicio quæ obtenditur doctrinæ Semipelagianæ. eo nimirum tempore quo Ecclesiæ auctoritate damnata nondum erat, cum videamus Cassianum et Hilarium Arelatensem, qui hanc præ cæteris proflebantur sanctos nihilominus, alterum a S. Gregorio in epistola 12 libri vi, alterum in Martyrologio Romano appellari, et utrumque apud suos usitato sanctorum cultu honorari.

II. Alterum ad doctrinæ istius criminationem spectat, quam volunt in nonnullis harumce Homiliarum locis deprehendi. In quo quidem præterquam quod nullus videtur esse locus ejusmodi, quam defendere non liceat, melioremque in sensum interpretari, prout in hoc ipso genere Chrysostomum et alios Patres tum Græcos tum Latinos explicare mos est, et quod P. Theophilus in libello quem pro Valeriani defensione scripsit, ab omni eum labe liberum esse docet, hoc insuper observandum est, licet concederemus Valerianum cum aliis præsulibus Gallicanis qui eodem sæculo eademque in provincia vivebant, doctrinam eandem amplexum fuisse, non potuisse illos tamen hæreticos hoc nomine censi ante synodum Arausicanam II, quæ doctrinam illam damnavit, et a sede apostolica confirmata est annis post Valerianum amplius sexaginta.

De Valeriano rursus, ut de Sancti nomine ac titulo sit controversia, negari non potest stetisse

(a) Hæc epistola, et quod instar dissertatiunculæ subnexam est, ex autographo SIRMONDI desumpta sunt.

illum semper, dum vixit, in pace et communione Ecclesie catholice. Cujus rei fidem facit epistola 52 S. Leonis papae ad ipsum et alios episcopos Gallie scripta, et horumce altera ad S. Leonem. Concilium item Reiese, cui adfuit, et cum caeteris subscripsit. Tum etiam quod ejus quocumque honorifica sit mentio in epistola evocatoria (a) synodi Arelatensis III, in qua transactum est de concordia inter Faustum abbatem insule Lirinensis et vicinos tres episcopos, quorum unus fuit Valerianus.

Homilie preterea istae ab annis xx, cum excusae Parisiis primum fuere, recusae postea in Germania fuerunt, et Lugduni non semel, lectaeque ab omnibus sine offensione et cum fructu, ac piam revera et religiosam doctrinam continent, utilemque imprimis ad stabiliendam invocationem sanctorum, et cultum sacrarum reliquiarum. Adeo ut non defuerit vir magni nominis, qui diceret scriberetque, quando in Germaniam allatae sunt, divina factum providentia videri, ut hoc potissimum tempore ad confutandos haereticos reperta sint. Neque hactenus apud nos auditum est quempiam praeter Denuntiorem existisse, qui earum lectionem non probaret.

(a) Tom. I Concil. Gallie, p. 120.

NOTITIA HISTORICO-LITTERARIA

IN S. VALERIANUM.

(Ex Bibl. Max. Vet. Patr. Gallandi t. X. et Bibl. hist. lit. Lat. Patr. Schönemannii t. II.)

I. §. Vita (Galland.).

Apud Gennadium, Isidorum aliosque scriptorum ecclesiasticorum nomenclatores altum de VALERIANO silentium. Ex aliis itaque veterum monumentis repetenda, si qua sunt, quibus auctor noster utcumque nescatur. Et primum quidem de ipsius episcopali sede inquirendum: hinc enim simul compertum fiet, qua tempestate claruerit sanctus antistes. *Oppidum Vediantiorum Cemelia*, ait Plinius (a), illudque cum Ptolemæo Italiae tribuit, quia uterque *Varo* flumine Italiae terminat, non *Alpe summa*, uti rectius Antonini Itinerarium, ubi Gallie assignatur: ad quem locum Wesselingium ad sis (b). « Et vero, inquit Sirmundus (c), ad Galliam pertinuisse Cemelum, praeter modo citatum Itinerarium, fidem sine controversia facit vetus Notitia civitatum Gallie, quae inter Alpium maritimarum civitates quae sub Ebruduno metropoli censentur, sexto loco numerat civitatem Cemelenensium: et Usuardus in Martyrologio pridie idus Malas; quo die sancti Pontii martyris natalem in Gallis civitate *Cymela* solemnem fuisse notat (d): ejus nimirum quem auctor noster saepius triplici homilia de bono martyrii, sed tacito semper nomine commemorat (e). » Quibus addenda ejusdem sancti Pontii Acta, Baluzii studio divulgata, ubi ad rem nostram haec habentur (f): *Fines Italiae transiens (Pontius) urbem sub jugo Alpium procul sitam petiit nomine Cymelam*. Porro haec urbs, ut scribit Sammarthianus (g), quae olim celeberrima fuit, tot cladibus a Vandalis, Longobardis et Saracenis attrita est, ut

A primaevasuae magnitudinis ne umbram quidem servaverit: (h) cujus hodieque prisca tantum rudera vestigia, nomenque haud procul Nicæa restat in colle quem Cemelam vocant.

Semel igitur Valeriani cathedra episcopali constituta, reliquum est ut quo tempore vixerit cum Sirmundo inquireamus. (i) « Mihi vero, inquit, ex cathedra ipsa Cemelensi deprehendere videor, situm sub annum Christi 450, hoc est, Leonis Magni temporibus floruisse. Post Leonem enim, Leonis ipsius decreto, ut Hilari papae verbis epistola 4 docemur. Cemeliensis civitatis et Nicæensis castelli episcopi diversi non fuerunt: sed iidem Cemelienses simul, quamdiu Cemela stetit, et Nicæenses. Quod videre est in synodo v Aurelianensi, cui Aetius presbyter directus a Magno episcopo Ecclesie Cemelensis et Nicæensis, subscripsisse legitur in antiquis exemplaribus quae integras ejus concilii subscriptiones habent: nam mutilae sunt in excusis. Quare Valerianum qui Cemelensis tantum episcopus nuncupetur, ante Leonis decretum sedem illam rexisse oportuit. Atque ut quod sentio dicam, omnino Valerianum hunc ita esse conjicio, ad quem et alios vicinarum Gallie provinciarum episcopos, scripta exstat Leonis ejusdem epistola de Vasensis episcopi ordinatione (j), quam aeternae memoriae cardinalis Baronius ex Arelatensi codice divulgavit (k). Confirmorque in sententia, quod in illo episcoporum numero ingenuum video, Ebrudunensem, id est Valeriani Cemelensis metropolitanam antistitem. Sed et aliae duae sunt epistolae. Leonis una

(a) Plin. Hist. nat. lib. III. cap. 5.

(b) Wessel. Vett. Rom. Itiner. pag. 296.

(c) Sirmund. praefat. ad Valerian. homil.

(d) Usuard. Martyrol. sinc. pag. 81, edit. Paris. 1718.

(e) Valerian. homil. 15-16.

(f) Act. Pont. cap. 15 apud Baluz. Miscell. tom. II, pag. 134.

C (g) Sammarth. Gall. Christ. nov. tom. III, pag. 1268.

(h) Sirmund. l. c.

(i) Id. ibid.

(j) Leon. epist. 66 opp. tom. I, pag. 998, noviss. edit. Baluzii.

(k) Baron. ad ann. 450, § 57.